

Warszawa, 16.04.2015 r.

Fundacja Rzecznik Praw Rodziców

Adres do korespondencji:

Ul. Dąbrowskiego 42/2

02-561 Warszawa

email: biuro@rzecznikrodzicow.pl

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Al. J.Ch. Szucha 25

00-918 Warszawa

Uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie wymagań wobec szkół i placówek

Fundacja Rzecznik Praw Rodziców postuluje zmianę treści w zakresie dwóch typów wymagań wobec szkół i placówek określonych w rozporządzeniu.

1) Wymagania dotyczące organizacji procesów kształcenia i opieki

W uzasadnieniu projektu rozporządzenia, w części dotyczącej drugiego wymagania wobec szkół, wnioskodawca stwierdza: „Jakość uczenia się uczniów zależy w dużym stopniu od organizacji procesu nauczania. Dlatego wszystkie procesy edukacyjne powinny być zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się”. Postulat ten jest niewątpliwie słuszny, jednak projektowane rozporządzenie w obecnym kształcie nie zapewnia jego realizacji. Nie porusza ono bowiem najbardziej dotkliwego problemu w zakresie organizacji nauki w polskich szkołach, jakim jest system zmianowy. Nauka zmianowa radykalnie obniża jakość uczenia się, prowadząc do przemęczenia, a w konsekwencji do znacznego osłabienia możliwości koncentracji uwagi uczniów i niepełnego wykorzystania ich potencjału intelektualnego w czasie lekcji i wykonywania prac domowych. W wielu miejscowościach zmianowość jest już zjawiskiem stałym i rozpowszechnionym. Jeśli rozporządzenie ma rzeczywiście prowadzić do tworzenia optymalnych warunków realizacji działalności szkół i placówek, konieczne jest wyraźne zapisanie w nim wymogu organizacji nauki na jedną zmianę. Proponujemy dopisanie następujących treści do charakterystyki wymagań na poziomie podstawowym:

- a) Wymaganie 2. wobec przedszkoli: *„Edukacja i opieka nad dziećmi są zorganizowane w systemie jednozmianowym”;*
- b) Wymaganie 2. wobec szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół artystycznych, placówek kształcenia ustawicznego, placówek kształcenia praktycznego oraz ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego: *„W szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych i artystycznych nauka odbywa się w systemie jednozmianowym”.*

2) Wymagania dotyczące kształtowania postaw i respektowania norm społecznych

W charakterystyce wymagań dotyczących kształtowania postaw i respektowania norm społecznych w odniesieniu do poszczególnych grup szkół i placówek znajduje się zapis o realizacji działań antydyskryminacyjnych obejmujących całą społeczność odpowiednio: przedszkola, szkoły lub placówki. Pojęcie „działań antydyskryminacyjnych” w odniesieniu do edukacji nie zostało zdefiniowane w żadnym akcie prawnym, zatem można tu w drodze uznania zaliczyć bardzo

szerokie spektrum oddziaływań wychowawczych, edukacyjnych i innego rodzaju. Jednocześnie analiza praktyki placówek oświatowych w zakresie realizowania tzw. „równościowych” i „antydiskryminacyjnych” treści programowych wskazuje, że często są to treści wysoce kontrowersyjne w odbiorze rodziców dzieci i uczniów, którym są przekazywane, oraz w szerszym odbiorze społecznym.¹ Programy takie często prezentują określone stanowisko ideologiczne i światopoglądowe, co w przypadku ich wdrażania przez placówki publiczne narusza zasadę neutralności państwa w kwestiach światopoglądowych. Ponadto, w sytuacji, gdy są one realizowane bez wiedzy rodziców i ich zgody na udział dzieci w zajęciach, dochodzi do rażącego naruszenia prawa rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem określonego w art. 48 i 53 Konstytucji. Z tych względów charakterystyka wymagań dotyczących kształtowania postaw i respektowania norm społecznych wymaga w tym miejscu zastrzeżenia, iż działania antydiskryminacyjne są oparte na uniwersalnych zasadach etyki oraz podejmowane są za zgodą i we współpracy z rodzicami. Proponujemy następujące brzmienie odpowiednich fragmentów wymagań dla poszczególnych grup szkół i placówek:

- a) Wymaganie 5. wobec przedszkoli: *„W przedszkolu, za zgodą i we współpracy z rodzicami, są realizowane działania antydiskryminacyjne obejmujące całą społeczność przedszkola. W przedszkolach publicznych zapewnia się, że podejmowane działania antydiskryminacyjne są oparte na uniwersalnych zasadach etyki i nie naruszają zasady neutralności państwa w kwestiach światopoglądowych”;*
- b) Wymaganie 5. wobec szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół artystycznych, placówek kształcenia ustawicznego, placówek kształcenia praktycznego oraz ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego: *„W szkole lub placówce, za zgodą i we współpracy z rodzicami, realizowane są działania antydiskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły lub placówki. W szkołach i placówkach publicznych zapewnia się, że podejmowane działania antydiskryminacyjne są oparte na uniwersalnych zasadach etyki i nie naruszają zasady neutralności państwa w kwestiach światopoglądowych”;*
- c) Jednakowe brzmienie odpowiednich fragmentów dla 3 grup placówek:
  - wymaganie 3. wobec placówek oświatowo-wychowawczych i placówek artystycznych;
  - wymaganie 2. wobec specjalnych ośrodków wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania;
  - wymaganie 5. wobec młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki;
„W placówce, za zgodą i we współpracy z rodzicami, realizowane są działania antydiskryminacyjne obejmujące całą społeczność placówki. W placówkach publicznych zapewnia się, że podejmowane działania antydiskryminacyjne są oparte na uniwersalnych zasadach etyki i nie naruszają zasady neutralności państwa w kwestiach światopoglądowych”;

---

1 Jako przykłady można wskazać tu program „Równościowe przedszkole. Jak uczynić wychowanie przedszkolne wrażliwym na płęć”; „Warsztaty antydiskryminacyjne dla uczniów gimnazjów i szkół średnich” prowadzone w Warszawie przez Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita oraz warsztaty dla warszawskich licealistów prowadzone w ramach „Tygodnia Równości 2013” przez Fundację Wolontariat Równości.

- d) Wymaganie 3. wobec placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych i bibliotek pedagogicznych: *„W placówce są realizowane działania antydyskryminacyjne. W placówkach publicznych zapewnia się, że podejmowane działania antydyskryminacyjne są oparte na uniwersalnych zasadach etyki i nie naruszają zasady neutralności państwa w kwestiach światopoglądowych”.*

Wyrażamy nadzieję, że proponowane zmiany zostaną poddane refleksji i analizie oraz znajdą odzwierciedlenie w ostatecznym brzmieniu rozporządzenia.

Z poważaniem,

Małgorzata Lusar
Członek Zarządu Fundacji